

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande

Vicelanråd

Harry Jansson

Föredragande

T.f. rättssakkunnig

Rasmus Lindqvist

Justerat

Omedelbart

Nr 180

Lagstiftningspromemoria om EU:s
dataförvaltningsakt (EU) 2022/868

ÅLR 2022/9818

880 Rk1a/utdrag

Beslut

Landskapsregeringen beslöt lämna lagstiftningspromemoria till lagtinget enligt **bilaga 1**.

Nr 181

Danaarv efter arvlätare i Sund

ÅLR 2021/10010

881 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt överföra de återstående penningtillgångarna, i ett danaarv som tillfallit landskapet, till Sunds kommun för att användas för sociala eller kulturella ändamål enligt **bilaga 2**.

Nr 182

Danaarv efter arvlätare i Mariehamn

ÅLR 2021/8775

882 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt överföra de återstående penningtillgångarna, i ett danaarv som tillfallit landskapet, till Mariehamns stad för att användas för sociala eller kulturella ändamål enligt **bilaga 3**.

Nr 183

Danaarv efter arvlätare i Mariehamn

ÅLR 2021/8775

883 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt överföra återstående fastighet, i ett danaarv som tillfallit landskapet, till Vårdö kommun för att användas för sociala eller kulturella ändamål enligt **bilaga 4**.

Lagstiftningspromemoria om EU:s dataförvaltningsakt (EU) 2022/868

Dnr: ÅLR 2022/9818

Datum: 30.11.2022

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

1 Bakgrund och behov av ny lagstiftning

Europaparlamentet och rådet har antagit en förordning (EU) 2022/868 den 30 maj 2022 om europeisk dataförvaltning och om ändring av förordning (EU) 2018/1724 (dataförvaltningsakten). Förordningen har ett samband med öppna datadirektivet (EU) 2019/1024 som på Åland implementerats genom landskapslagen (2021:165) om vidareutnyttjande av information från landskaps- och kommunalförvaltningen och landskapslagen (2021:166) om vidareutnyttjande av information från vissa offentliga företag. En EU-förordning är en bindande rättsakt som alla EU-medlemsstater ska tillämpa i dess helhet. Dataförvaltningsakten gäller därför redan på Åland. I förordningen finns dock vissa krav som medlemsstaterna ska uppfylla inom en viss tid. Det krav som i förordningen har bedömts höra till Ålands lagstiftningsbehörighet och som kräver åtgärder av landskapsregeringen är huvudsakligen bestämmelserna i artikel 7 (med tillhörande bestämmelser).

Enligt artikel 7.1 i dataförvaltningsakten ska varje medlemsstat utse ett eller flera behöriga organ för att bistå de offentliga myndigheter som beviljar eller vägrar tillgång för vidareutnyttjande av de kategorier av data som avses i förordningens artikel 3.1. Artikel 3.1 stadgar om data som innehas av offentliga myndigheter och som är skyddade på grund av a) insynsskydd för kommersiella uppgifter, inklusive affärs-, yrkes- och företagshemligheter, b) insynsskydd för statistiska uppgifter, c) skydd av tredje parts immateriella rättigheter eller d) skydd av personuppgifter, i den mån sådana faller utanför tillämpningsområdet för direktiv (EU) 2019/1024.

Enligt artikel 7.1 får medlemsstaterna antingen inrätta ett eller flera nya behöriga organ eller förlita sig på befintliga offentliga myndigheter eller interna avdelningar inom offentliga myndigheter. I artikel 7.2 föreskrivs att de behöriga organen får ges befogenhet att bevilja tillgång till vidareutnyttjande av de kategorier av data som avses i artikel 3.1.

I artikel 7.4 beskrivs vad det utsatta organets bistånd ska innefatta. Biståndet ska innefatta:

- a) tekniskt stöd för att tillhandahålla en säker behandlingsmiljö för att ge tillgång till vidareutnyttjande av data,
- b) vägledning och tekniskt stöd om hur data bäst kan struktureras och lagras så att dessa data är lättillgänglig,
- c) tekniskt stöd för pseudonymisering och för att säkerställa databehandling på ett effektivt sätt som effektivt bevarar integriteten, konfidentialiteten, dataintegriteten, och tillgängligheten för den information som finns i de data för vilka vidareutnyttjande tillåts, däribland teknik för anonymisering, generalisering, undertryckande och randomisering av personuppgifter eller andra toppmoderna integritetsbevarande metoder och radering av kommersiellt känslig information, däribland affärshemligheter eller innehåll som är skyddat av immateriella rättigheter,
- d) bistånd till offentliga myndigheter i förekommande fall för att stödja vidareutnyttjande när de begär registrerades samtycke till vidareutnyttjande eller datainnehavares tillstånd i linje med deras särskilda beslut, däribland om den jurisdiktion där databehandlingen är avsedd att utföras, och bistånd till offentliga myndigheter när de behöver inrätta tekniska mekanismer som gör det möjligt att vidarebefordra begäranden om samtycke eller tillstånd för vidareutnyttjare, när detta är praktiskt genomförbart,

- e) bistånd till offentliga myndigheter vid bedömningen av tillräckligheten i de avtalsmässiga åtaganden som görs av en vidareutnyttjare i enlighet med artikel 5.10.

Enligt artikel 7.5 ska varje medlemsstat senast den 24 september 2023 meddela kommissionen vilka behöriga organ som utsetts i enlighet med bestämmelserna i artikeln.

2 Lagstiftningsbehörighet

Digitalisering av förvaltningsförfarandet berörs inte i uppdelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan landskapet och riket i självstyrelselagen för Åland. Lagstiftningsbehörigheten ska därför bedömas utgående från de rättsområden som hör till landskapets respektive rikets lagstiftningsbehörighet. Enligt 18 § 1, 4, 5 och 20 punkterna i självstyrelselagen för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet gällande lagtingets organisation och uppgifter, landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, kommunernas förvaltning, grunderna för avgifter till landskapet samt gällande postväsendet. Ytterligare kan i sammanhanget nämnas att främjande av näringsverksamhet hör till landskapets behörighet enligt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen. Implementeringen av artikel 7 i dataförvaltningsakten bedöms därför sammantaget höra till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Enligt artikel 13 och 23 i dataförvaltningsakten ska medlemsstaterna också utse behöriga myndigheter för dataförmedlingstjänster och behöriga myndigheter för registrering av dataaltruismorganisationer. Detta bedöms höra till rikets lagstiftningsbehörighet huvudsakligen i enlighet med 27 § 8 punkten i självstyrelselagen rörande bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar.

3 Det huvudsakliga innehållet i den föreslagna lagstiftningen

Landskapsregeringen föreslår att det i landskapslagen (2021:165) om vidareutnyttjande av information från landskap- och kommunalförvaltningen läggs till en bestämmelse om att landskapsregeringen är det behöriga organ som avses i artikel 7 i dataförvaltningsakten. Avsikten är att dessa uppgifter inom landskapsregeringen ska hanteras av Digitaliseringsenheten i och med biståndets tekniska karaktär. Landskapsregeringen föreslås inte ges den befogenhet som möjliggörs i artikel 7.2 utan respektive myndighet som förfogar över sin egen data fattar beslut om vidareutnyttjande.

4 Förslagets konsekvenser

EKONOMISKA OCH ADMINISTRATIVA KONSEKVENSER

Förslaget bedöms inte ha betydande konsekvenser för den offentliga förvaltningen i och med att förordningen inte medför någon skyldighet för offentliga myndigheter att tillåta vidareutnyttjande av data. Förordningen och den här i promemorian föreslagna lagändringen kan kräva tilläggsresurser för landskapsregeringens del i och med att myndigheten ska kunna hjälpa andra myndigheter med vidareutnyttjande av sådan data som avses i dataförvaltningsaktens artikel 3.1. Enligt artikel 7.3 ska det behöriga organet ha tillräckliga juridiska, ekonomiska och tekniska resurser samt personalresurser för att kunna utföra de uppgifter som anförtrotts organet. Om det inte anses ändamålsenligt att landskapsregeringen bygger upp en sådan organisation som

kan krävas för det här, med beaktande av de få förfrågningar som åtminstone inledningsvis väntas, kan det finnas skäl att överväga en sådan överenskommelseförordning som avses i 32 § självstyrelselagen.

MILJÖKONSEKVENSER

Förslaget förväntas inte medföra några miljömässiga konsekvenser.

JÄMSTÄLLDHETSKONSEKVENSER

Förslaget förväntas inte ha några konsekvenser för jämställdheten.

KONSEKVENSER FÖR BARN

Förslaget förväntas inte ha några konsekvenser för barn.

JÄMLIKHETSKONSEKVENSER

Förslaget förväntas inte ha några konsekvenser för jämställdheten.

KONSEKVENSER FÖR SYSSELSÄTTNINGEN OCH ARBETSLIVET

Förslaget förväntas inte ha några konsekvenser för sysselsättningen och arbetslivet.

ANDRA SAMHÄLLELIGA KONSEKVENSER

För företag som vidareutnyttjar information som en del av sin affärsverksamhet kan förslaget ha gynnsamma konsekvenser genom att det här underlättas.

5 Checklista

1. Vem eller vilka kräver en förändring?

Europaparlamentet och rådet har antagit en förordning som kräver åtgärder av medlemsstaterna.

2. Vilket är målet?

Målet är att möjliggöra vidareutnyttjande även av känslig data från myndigheter i ett säkert format.

3. Är underlaget tillräckligt?

Underlaget är tillräckligt.

4. Vad händer om man inte gör något alls?

Krävs åtgärder från landskapsregeringen senast den 24 september 2023.

5. Vilken utveckling av särskild betydelse kan förväntas inom den närmaste tiden?

Inget som påverkar behovet av lagstiftning. Däremot är det av intresse hur Finland och Sverige väljer att implementera de aktuella artiklarna i dataförvaltningsakten. Bredningen i Finland har nyligen inletts.

6. När behövs åtgärderna?

Senast den 24 september 2023.

7. Berör ärendet regeringsprogrammet eller utvecklings- och hållbarhetsagendan?

Ärendet berör inte direkt men indirekt fokusområde 2 (exportföretagande inom digitala tjänster) i landskapsregeringens meddelande 4/2020–2021 till Ålands lagting angående fem fokusområden för nystart av Åland.

8. Kan alternativa styrmedel användas?

Nej. Enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen för Åland ska genom landskapslag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Enligt 2 § 3 mom. Finlands grundlag ska all offentlig makt bygga på lag och i all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas. Även om det i det här fallet inte direkt rör sig om utövande av offentlig makt bör det lagstiftas om vilken myndighet som ansvarar för de uppgifter som det stadgas om i dataförvaltningsakten.

6 Sammanfattning

Medlemsstaterna ska i enlighet med EU:s dataförvaltningsakt (2022/868) utse behöriga organ för att bistå de offentliga myndigheter som beviljar eller vägrar tillgång för vidareutnyttjande av känslig data. Landskapsregeringen överför till lagberedningen ett förslag om att landskapsregeringen (digitaliseringsenheten) utses till det behöriga organet genom ett tillägg i landskapslagstiftningen om vidareutnyttjande inom landskaps- och kommunalförvaltningen.

Hänvisning
Er anhållan 3.11

Kontaktperson
Rasmus Lindqvist,
rasmus.lindqvist@regeringen.ax
018 25 193

Sunds kommun
Norra Sundsvägen 361
22520 Kastelholm

Ärende

Danaarv efter arvlåtare i Sund

Beslut

Landskapsregeringen beslöt överföra de återstående penningtillgångarna, 122 119,20 euro, i ett danaarv som tillfallit landskapet till Sunds kommun för att användas för sociala eller kulturella ändamål.

Motivering

Enligt 63 § självstyrelselagen för Åland tillfaller ett arv landskapet om det inte finns någon arvinge till den som vid sitt frånfälle var fast bosatt i landskapet. I bouppteckningen daterad den 11 maj 2022 har konstaterats att XXX XXX (XXXXXX-XXXX) avlidit den 17 november 2021 och att landskapet Åland är den enda dödsbodelägaren. Arvlåtarens sista hemvist var Sund.

Enligt landskapsregeringens principer för hantering av arvsärenden¹ ska all sådan egendom som det inte finns anledning att behålla i landskapets ägo eller förutsättningar för att överlåta till arvlåtarens närstående överlåtas till arvlåtarens hemkommun. För att överlåta egendomen till kommunen krävs att kommunen avser använda egendomen till sociala eller kulturella ändamål.

Om det finns betydande penningtillgångar i ett dödsbo ska en del av tillgångarna behållas i landskapets ägo. Med betydande penningtillgångar avses att dödsboets totala behållning överstiger 100 000 euro. Landskapet behåller 60 % av den andel som överstiger 100 000 euro.

¹ Beslut 25.8.2022, ÅLR 2020/7330.

Dödsboets återstående egendom består av 155 298 euro i penningtillgångar. Landskapsregeringen konstaterar att penningtillgångar om 122 119,20 euro kan överlåtas till Sunds kommun och att återstående tillgångar ska behållas av landskapet.

Sunds kommun har den 3 november 2022 inkommit med en begäran till landskapsregeringen om att kommunen ska få överta den återstående delen av danaarvet (122 119,20 euro). Av begäran framgår att kommunen avser använda tillgångarna inom äldreomsorgens verksamhet på kommunens serviceboende Tallgården.

Enligt landskapsregeringens principer för hantering av arvsärenden kan beslut om att egendom överlåts till någon annan eller behålls i landskapets egendom fattas tidigast ett år efter dödsfallet.

Avslutningsvis konstaterar landskapsregeringen att ett år har gått sedan dödsfallet, att ingen närstående har trätt fram och att Sunds kommun avser använda penningtillgångarna för sociala eller kulturella ändamål. Det föreligger därför inte några hinder för att den återstående egendomen överlåts till Sunds kommun.

Tillämpade lagrum

63 § självstyrelselag (1991:71) för Åland.

Vicelantråd

Harry Jansson

T.f. Rättssakkunnig

Rasmus Lindqvist

Hänvisning
Er anhållan 18.10

Mariehamns stad
Pb 5
22101 Mariehamn

Kontaktperson
Rasmus Lindqvist,
rasmus.lindqvist@regeringen.ax
018-25 193

Ärende

Danaarv efter arvlåtare i Mariehamn

Beslut

Landskapsregeringen beslöt överföra de återstående penningtillgångarna, 34 000,00 euro, i ett danaarv som tillfallit landskapet till Mariehamns stad för att användas för sociala eller kulturella ändamål.

Motivering

Enligt 63 § självstyrelselagen för Åland tillfaller ett arv landskapet om det inte finns någon arvinge till den som vid sitt frånfälle var fast bosatt i landskapet. I bouppteckningen daterad den 25 oktober 2021 har konstaterats att XXXXXXX XXXXXXX (XXXXXX-XXXX) avlidit den 26 augusti 2021 och att landskapet Åland är den enda dödsbodelägaren. Arvlåtarens sista hemvist var Mariehamn.

Enligt landskapsregeringens principer för hantering av arvsärenden¹ ska all sådan egendom som det inte finns anledning att behålla i landskapets ägo eller förutsättningar för att överlåta till arvlåtarens närstående överlåtas till arvlåtarens hemkommun. Fast egendom överlåts dock till den kommun där fastigheten är belägen. För att överlåta egendomen till kommunen krävs att kommunen avser använda egendomen till sociala eller kulturella ändamål.

Om det finns betydande penningtillgångar i ett dödsbo ska en del av tillgångarna behållas i landskapets ägo. Med betydande penningtillgångar avses att dödsboets totala behållning överstiger 100 000 euro. Landskapet behåller 60 % av den andel som överstiger 100 000 euro.

¹ Beslut 25.8.2022, ÅLR 2020/7330.

Dödsboets återstående egendom består av 34 000,00 euro i penningtillgångar och en fastighet belägen i Vårdö kommun. Landskapsregeringen konstaterar att penningtillgångarna kan överlåtas till Mariehamns stad och fastigheten till Vårdö kommun.

Mariehamns stad har den 18 oktober 2022 inkommit med en begäran till landskapsregeringen om att få överta den återstående delen av danaarvet (34 000,00 euro). Av begäran framgår att staden avser använda tillgångarna för att främja användningen av välfärdsteknik för stadens äldre befolkning.

Enligt landskapsregeringens principer för hantering av arvsärenden kan beslut om att egendom överlåts till någon annan eller behålls i landskapets egendom fattas tidigast ett år efter dödsfallet.

Avslutningsvis konstaterar landskapsregeringen att ett år har gått sedan dödsfallet, att ingen närstående har trätt fram och att Mariehamns stad avser använda penningtillgångarna för sociala eller kulturella ändamål. Det föreligger därför inte några hinder för att den återstående egendomen överlåts till Mariehamns stad.

Tillämpade lagrum

63 § självstyrelselag (1991:71) för Åland.

Vicelantråd

Harry Jansson

T.f. Rättssakkunnig

Rasmus Lindqvist

Hänvisning
Er anhållan 14.11

Vårdö kommun
Vårdöbyväg 11
22550 Vårdö

Kontaktperson
Rasmus Lindqvist,
rasmus.lindqvist@regeringen.ax
018-25 193

Ärende

Danaarv efter arvlätare i Mariehamn

Beslut

Landskapsregeringen beslöt överföra den återstående fastigheten från ett danaarv, Öhrnberg RNr 9:13 i Löfö (fastighetsbeteckning: 941-408-9-13), till Vårdö kommun för att användas för sociala eller kulturella ändamål.

Motivering

Enligt 63 § självstyrelselagen för Åland tillfaller ett arv landskapet om det inte finns någon arvinge till den som vid sitt frånfälle var fast bosatt i landskapet. I bouppteckningen daterad den 25 oktober 2021 har konstaterats att XXXXXXX XXXXXXX (XXXXXX-XXXX) avlidit den 26 augusti 2021 och att landskapet Åland är den enda dödsbodelägaren. Arvlätarens sista hemvist var Mariehamn.

Enligt landskapsregeringens principer för hantering av arvsärenden¹ ska all sådan egendom som det inte finns anledning att behålla i landskapets ägo eller förutsättningar för att överlåta till arvlätarens närstående överlåtas till arvlätarens hemkommun. Fast egendom överlåts dock till den kommun där fastigheten är belägen. För att överlåta egendomen till kommunen krävs enligt landskapsregeringens principer att kommunen avser använda egendomen till sociala eller kulturella ändamål. Kommunen får överta fast egendom för att sälja denna och använda pengarna till de avsedda ändamålen.

Dödsboets återstående egendom består av 34 000,00 euro i penningtillgångar och fastigheten Öhrnberg RNr 9:13 i Löfö, Vårdö kommun (fastighetsbeteckning: 941-408-9-13). Landskapsregeringen konstaterar att penningtillgångarna kan överlåtas till Mariehamns stad och fastigheten till Vårdö kommun.

¹ Beslut 25.8.2022, ÅLR 2020/7330.

Vårdö kommun har den 14 november 2022 inkommit med en begäran om att få överta fastigheten i kommunen. Av begäran framgår att kommunen avser avyttra fastigheten och använda intäkterna till åtgärder vid äldreboendet Strömmsgården.

Enligt landskapsregeringens principer för hantering av arvsärenden kan beslut om att egendom överlåts till någon annan eller behålls i landskapets egendom fattas tidigast ett år efter dödsfallet.

Enligt 24 § landskapslagen (2012:69) om landskapets finansförvaltning behövs i vissa fall lagtingets samtycke för överlåtelse av fast egendom. Lagtinget har genom antagande av Ålands budget 2022 (budgetmoment 34000) gett landskapsregeringen en fullmakt för överlåtelse av fast egendom som erhållits genom danaarv: *"landskapsregeringen befullmäktigas att överföra eventuella fastigheter som tillfaller landskapet genom danaarv till respektive berörd kommun"*.

Avslutningsvis konstaterar landskapsregeringen att ett år har gått sedan dödsfallet, att ingen närstående har trätt fram, att lagtinget beviljat fullmakt samt att kommunen avser avyttra fastigheten och använda intäkterna för sociala eller kulturella ändamål. Det föreligger därför inte några hinder för att fastigheten överlåts till Vårdö kommun.

Landskapsregeringen upprättar en överlåtelsehandling när beslutet vunnit laga kraft.

Tillämpade lagrum

63 § självstyrelselag (1991:71) för Åland.

Vicelantråd

Harry Jansson

T.f. Rättssakkunnig

Rasmus Lindqvist